

ta, hogy nem tud megnevezni öt ázsiai-amerikai származású politikust, mert az ázsiai-amerikaiak nagyon csendesek, amikor politikáról van szó. Másik résztvevő ezt sérelmesnek találta, mondván, hogy ez azt a képzetet kelti, hogy minden ázsiai-amerikai egyed csendes. Ellen, a zsidó ápolónő gyorsan korrigált: "sajnálom, nem volt szándékomban diszkriminatív megjegyzést tenni az ázsiai-amerikaiak ellen". Pusztán arról van szó, hogy a család, amiben felnőttem nagyon sokat politizált.

A diverzitással foglalkozó oktatók és a tréningek fontos szerepet játszanak a multikulturalizmus fenntartásában és terjesztésében, fejti ki a későbbiekben a szerző. Noha ezek célja változó, kezdve attól, hogy az egyes egyedeket szembesíteni akarja az elfogultságaikkal és diszkriminatív viselkedésükkel, addig, hogy megszüntesse a csoportok közötti ellenséges villongásokat, illetve addig, hogy segítsen a vállalatoknak elkerülni a jogi problémákat.

Ez a tanulmány azonban azt sugallja, hogy nem szabad túlmisztifikálni azt a tényt, hogy a multikulturalizmus a modern pluralisztikus egyének jellemző tulajdonsága. Az emberek megtanulják, hogyan legyenek multikulturálisak és a hatékony diverzitási képzésnek ezt kell támogatnia. Ezt a képzés úgy tudja megtenni, hogy olyan készségeket alakít ki, melyek segítségével kultúraközi környezetben sikeresen lehet együttműködni. Egyszerűbben szólva, a képzésnek a fókuszát az előítéletről és diszkriminációról át kell tenni olyan interakciókba és összefüggésekbe, amelyekben az előítéletes szándék és az intézményesített előjog eltűnik.

Juhász Gergely Ákos

SZEMLE

Kisebbségek kultúrája

A poszt-jugoszláv fiatalság Jugoszlávia képe 2009-ben

Flere, Sergej-Kirbiš, Andrej: The Image of Yugoslavia among Post Yugoslav Youth in 2009 = Südosteuropa, 2011, 59 vol. 3. no 330-348. p.

A cikk társadalomtudományokat hallgató diákok körében elvégzett kultúraközi felmérés eredményét mutatja be, arra vonatkozóan, hogy 2009-ben a volt Jugoszlávia utódállamaiban élő ifjúság milyen attitűddel viseltetett a korábbi föderációval szemben.

Az utódállamokban élő fiatalság Jugoszlávia képét többek között, a különböző etnikai csoportok saját történelme – beleértve a kommunizmus időszaka alatti történelmüket is – nagyban befolyásolhatja. A széthullást követő intellektuális reakciók természetesen mind igen negatívak voltak, és az egyes utódállamok értelmisége általánosságban, mind régi sérelmeket ázott a felszínre. A szerbek szerint egyedül ők nem rendelkeztek saját állammal, saját köztársasággal a föderáció ideje alatt, és azt állították, hogy ők hozták a legnagyobb áldozatot Jugoszláviáért. A horvátok és szlovének túlságosan is kevésnek találták egykori szabadságukat, és önrendelkezésüket, és azt vetették a szerbek szemére, hogy azok elnyomták őket.

Az ilyen jellegű viták, és társadalmi érzület természetesen feszültségekhez vezettek, mely feszültségek később pusztító háborúba sodorták az utódállamokat. A témával foglalkozó tudósokat a mai napig foglalkoztatja Jugoszlávia létrejöttének, legitimitásának, és széthullásának kérdése. Jelen cikkben nincs mód a témában született számos tanulmány részletes bemutatására, és elemzésére, de annyi elmondható, hogy a szerzők nagyrészt egyetértenek abban, hogy a Jugoszláv állam valódi legitimitással rendelkezett a II. világháborút közvetlenül követő időszakban, igaz, a tagállamok közötti gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek miatt ez a legitimitás folyamatosan erodálódott a későbbiekben.

Az imént említett tanulmányokkal ellentétben a széthullás óta viszont, még nem született szisztematikus, és empirikus munka a „jugoszlávok” Jugoszlávia-képével kapcsolatban. Hiányzik azoknak a mozzanatoknak az értékelése, amelyek kezdetben, és amelyek egyeseket még ma is a föderációs állam támogatására indítottak, indítanak. Jelen cikkünkben ezért arra keressük a választ, hogy cirka húsz évvel a széthullás után, hogyan vélekednek a fiatalok Jugoszláviáról. Itt természetesen azokról a fiatalokról van

szó, akik életüknek csak igen kis részében, vagy már egyáltalán nem éltek a kommunista Jugoszláviában. Cikkünk nem foglalkozik a kérdés gazdasági, vagy az egyéni boldogulás kérdéseivel, mivel ezek eltorzítanák azt a pusztán politikai képet, amit fel kívánunk rajzolni.

Módszerünkül a kérdőíves felmérést választottuk, amelyet minden egyes utódállam nyelvére lefordítottunk, és eljuttattunk a társadalomtudományos felsőoktatásban dolgozó tanárokhoz, és az ott tanuló diáksághoz. A kérdőív attitűdöket, értékszemléletet, és politikai önmeghatározást vizsgáló kérdésekből állt. A válaszadásra mindenkinek 45 perc állt a rendelkezésére.

A felmérés elvégzése előtt a következő hipotézisekkel éltünk:

– Mivel a 20. század elején az első Jugoszláv állam (Szerb, Horvát, és Szlovén Királyság) megszületésében Szerbia játszotta a döntő szerepet, és éppen a szerb kormány volt az, ami a leginkább ellenezte a független nemzetállamok létrejöttét, azt feltételeztük, hogy Jugoszlávia reputációja Szerbiában lesz a legmagasabb. Ezzel párhuzamosan természetesen azt gondoltuk, hogy a volt föderációval legkevésbé rokonszenvező államok a mindig is leginkább Jugoszlávia-ellenes Koszovó, és Horvátország lesznek.

– Jugoszláviában a II. világháború után nem volt demokrácia. Az autoritárius rendszerek ugyanakkor nyújtanak valamiféle stabilitást, és biztonságérzetet, ezért azt gondoltuk, hogy azok, akik hajlanak az autoritárius ideológia elfogadására, pozitívan fognak vélekedni a volt Jugoszláv föderációról is.

– Mivel Jugoszlávia széthullása idején a megkérdezettek még gyermekek voltak, Jugoszláviáról csak mások elmondásai alapján lehet élményük. Ezért a Jugoszláviához való kedvező hozzáállásuk abból fakadhat, hogy a nekik információt nyújtók stabil, megbízható, sőt akár „dicső” álmaként emlékezhetnek Jugoszláviára.

– Mivel Tito Jugoszláviája kommunista ország volt, és a kommunizmus egy baloldali ideológia, úgy véltük, hogy a mai baloldali érzelmű fiatalok pozitív Jugoszlávia képpel rendelkezhetnek.

– Az előző hipotézissel összefüggésben, és abból következően azt is gondoltuk, hogy a gazdasági egyenlőség elve is pozitív Jugoszlávia képet eredményez a baloldaliak körében.

Az eredmények megmutatták, hogy első felvetésünk helyes volt abból a szempontból, hogy az említett két utódállamban megkérdezettek viseltetnek a legkedvezőtlenebb véleménnyel a volt Jugoszláviáról. Ugyanakkor az is kiderült, hogy az összes utódállamot tekintve a Jugoszláviával kapcsolatos attitűd összességében pozitívnak bizonyult, bár meglepő módon Szerbia csak kevéssel került a normatív közép fölé, ami azt jelenti, hogy esetében az első hipotézis megdőlt. Így elmondható, hogy első hipotézisünk csak részben igazolódott be.

Második hipotézisünket ugyan igazolják az eredmények, de ez akár az emberek biztonság utáni alapvető vágyával is magyarázható.

Harmadik hipotézisünket csak a Macedón minta igazolja. Az eredményekből kitűnik, hogy azok, akik pozitívan gondolnak Jugoszláviára, nem a múlt értékei iránt érzett vonzalmuk, hanem sokkal inkább modernista alapon teszik ezt.

Negyedik és ötödik feltevésünket igazolja az összesített minta. A baloldali érzelműek valóban pozitívabban Jugoszlávia képpel rendelkeznek, mint a konzervatív értékrendet vallók, és valóban szimpatizálnak az egalista gazdaságfilozófiával.

Összességében elmondhatjuk, hogy hipotéziseink csak bizonyos, adott környezetben találtak támogatásra, de soha nem az összesben egyszerre. Ennek ellenére egyértelműen látszik, hogy a pozitív Jugoszlávia kép erősebb, mint a negatív. Persze ez egyáltalán nem azt jelenti – mint ahogyan ez a kérdőív értékeléséből ki is derült – hogy a megkérdezettek többsége szeretné, ha Jugoszlávia újra létrejönne. Mindebből pedig levonhatjuk a következtetést, hogy Jugoszlávia nem ugyanazt jelentette mindenhol, mindenki számára, és ezért a különböző utódállamokban élő fiatalok számára sem ugyanazt jelenti. Mégis, maga a tény, hogy azok a fiatalok, akik valójában már nem éltek meg, hogy milyen Jugoszlávia részének lennie, többségében pozitív Jugoszlávia képpel rendelkeznek, azt mutatja, hogy érdemes lenne elgondolkodni azon, hogy milyen okok játszottak szerepet abban, hogy ez az egyesülés ilyen hosszú időn keresztül életképes volt, és nem csak azt vizsgálni, miért hullott szét.

Juhász Gergely Ákos

Egy lappangó vallási konfliktus: súrlódások a görög katolikusok és az ortodoxok között Romániában

Orlich, Ileana Alexandra: Understanding Latent Religious Conflict: The Case of Frictions Between the Greek Catholic and Orthodox Churches in Romania = East European Quarterly, 2009. január, XLII. évfolyam, 4. szám, 405-417. p.

Az elmúlt körülbelül két évtizedben Románia demokratikus fejlődésen ment keresztül, és erőfeszítéseket tett kisebbségei vallási szabadságának biztosítására. Az Egyesült Államok külügyminisztériumának részeként működő Bureau of Democracy, Human Rights and Labor 2007-es, a vallásszabadságról szóló felmérése ennek ellenére azt mutatta, hogy a román